

מיהו גד טדסקי? *

מאה

פרופ' יהושע ויסמן

עבור אנשי המשפט שבינינו קשור השם גד טדסקי בתודעתנו עם האיש שהפך את המשפט בארץ מתחום מקצועי, פרופסיונלי, שהיה עניינם של שופטים, עורכי דין ופרקליטים בלבד, לתחום מדעי, מחקרי. המשפט כדיסציפלינה אקדמית החל את קיומו בארץ עם פרופסור טדסקי, והודות לפרופסור טדסקי. טדסקי עלה לארץ מאיטליה, שם שימש כפרופסור למשפט אזרחי, בשנת 1939. תוך זמן קצר מאז עלייתו ארצה כבש לעצמו מעמד בכורה בתחום המשפט, מעמד שבו הוא ממשיך להחזיק עד עצם היום הזה.

פעילותו המחקרית מבטאת צירוף נדיר של פוריות בלתי מצויה, מקור ריות, עמקות ורב-גוניות. כבר בשנת 1949, בעת שנדונה באוניברסיטה העברית ההצעה למנותו כפרופסור מן המניין למשפט אזרחי, הביעו הנשאלים שחיוו את דעתם עליו את התרשמותם העמוקה מן העובדה שמדי שנה הוציא טדסקי מתחת ידו חיבור משפטי. מאז, עם חלוף השנים, לא נס ליחו ולא הואטה פעילותו, אלא אדרבא, מחקריו הלכו ונתרבו, ודומה כי מעולם לא היה עטו כה שופע כפי שהוא בימים אלה, כשהוא כבן 74 שנה.

הפוריות המחקרית שלו מדהימה כל מי שעוקב אחריה. לא חיבור אחד בשנה, כבשנת 1949, מוציא טדסקי כיום מתחת ידו, אלא כמעט שאין יוצאת לאור חוברת של אחד מחמשת כתבי העת המשפטיים המופיעים בארץ שאין בה מאמר מפרי עטו.

עומק הניתוח המשפטי, מקוריות המחשבה והדיוק המדעי שבעבודותיו, כל אלה, מלבד ערכם לעצמם, קבעו עבור המשפטנים בארץ, בני דורו ותלמידיו כאחד, את הסטנדרטים למחקר משפטי. איכות עבודתו המחקרית היתה לקנה המידה שעל פיו נמדדת רמתם המחקרית של חוקרי המשפט האחרים. הוא הפך להיות מורה הדור בתחום המשפט, ראש

* דברים שנאמרו בסינט האוניברסיטה העברית בירושלים, בעת הצגת מועמדים לתואר "דוקטור של כבוד", בתאריך 18.2.1981. בעקבות דברים אלה החליט הסינט להעניק את התואר לפרופסור טדסקי.

וראשון, שאין מתחרה לו. כשהוענק לו פרס ישראל, בשנת 1954, ופרס רוטשילד, בשנת 1965, ומשנבחר כחבר לאקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, ראו זאת הכל, בקהילת המשפטנים בארץ, כדבר המובן מאליו.

רצוני לומר מלים אחדות על גד טדסקי גם לאלה מקרבנו שאינם אנשי משפט. לאנשי האקדמיה, באופן כללי, ראוי טדסקי שיראו באישיותו התגלמות של ידיעת סוד הצמצום, מעין אבטיפוס של המועט המחזיק את המרובה. לא תמצא את טדסקי משחית מלים על דבר שניתן לבטאו בהרמת גבה, או בתנועת יד, ומקום שניתן לומר דבר במלה אחת לעולם לא תמצא את טדסקי אומרו בשתי מלים. כך הדבר בדברים שבעל-פה, ועל אחת כמה וכמה בדבריו שבכתב.

הקשת הרחבה של נושאי מחקריו, בנוסף על איכותם, גרמה לכך שחותמו של טדסקי ניכר בכל תחומי המשפט הפרטי. אין לך נושא חקיקה בתחומי המשפט הפרטי, יהא זה חוזים או נזיקין, קניין או ירושה, משפחה או כשרות משפטיות, שהשפעתו של טדסקי אינה ניכרת בו.

מאלף הדבר שהאיש שהשפיע על החקיקה האזרחית יותר מכל אדם אחר לא נזקק לשם כך לא להופעות בטלוויזיה, לא לראיונות בראדיו ולא לכתיבה בעיתונות היומית. תופעה זו עשויה אולי לעורר עניין ומחשבה בקרב אלה מאתנו האקדמאים הסבורים כי הדרך להשפעה על החברה היא על-ידי מה שמכנים באופן ציורי — ומאוד לא מוצלח — ירידה אל העם ממרומי מגדל השן האקדמי. טדסקי לא ירד — הוא העלה!

ומעל לכל, ראויה אישיותו של טדסקי שתשמש לנו בימים אלה דוגמה לטיפוס של איש האקדמיה, שהאוניברסיטה כה זקוקה לו. בתקופתנו, שבה מתגלית לעתים נטייה בקרב אנשי האוניברסיטה לנטוש את המחקר למען השררה, ולהמיר את הספרייה או המעבדה בלשכה ממשלתית, וכאשר יש מבינינו אף כאלה הרואים בעובדה שאנשים מחוץ לאקדמיה (מן הממסד הפוליטי) בוחרים באנשי האוניברסיטה לכהונות מכהונות שונות, סימן להצלחה בעבודה האקדמית, בתקופה זו חשוב להדגיש את הוקרתנו והערכתנו לאנשים כטדסקי, שעבורם המחקר המדעי והמסגרת האוניברסיטאית הם ייעוד חיים.

לשום משרה לא היתה בעיני טדסקי אותה יוקרה שהיתה בעיניו לתפקידו כחוקר וכמורה, ושום תפקיד לא נראה בעיניו כבעל ערך רב יותר מן התעודה שיש לאיש האקדמיה בחברתנו.

בהעניקנו תואר דוקטור של כבוד לגד טדסקי נתכבד יותר משנכבד.